

28.11.11

שלום לכולנו,

לקראת הפגישה ביום ד' הקרוב רצופות מספר הנחות עיקריות אודות מרקם מדומיין של אמנות בחברה והנגזר העיוני התנסותי המשוער לצורך הגשמתו:

1. הביטוי החזותי מתקיים בצל של אתוס חברתי לפיו האמנות מתפתחת מכורח יצירתי של יחידות ויחידים. אלה כרוכים בהשקעה ובהגשמת מעשה האמנות והצגתו.
2. ערוצי התצוגה המקובלים, גלריות ומוזיאונים, לצד דמויות בוחרות מתחומי האוצרות - בעלי גלריות ואספנים, בתי ספר לאמנות, קשובים לקולות היחידניים, מציגים את יצירות האמנות ומניעים את שרשרת הטבע של תולדות התרבות.
3. מסכת זו מערבת שני מרכיבים. האחד, דמוקרטי באופיו, מתבסס על אידאל לפיו כל אחת ואחד יכולים. השני, פטרוני בעיקרו, מותיר את הנעת האידאל בידי כוחות המתמקדים בשוק הפרטי.
4. העירוב בין האידאל הציבורי למציאות הפטרונית עורר בתולדות האמנות המודרנית מהלכים: קונסטרוקטיביסטיים, אנטי ארט, דאדא, סיטואציוניסטים, פלוקסוס ואמנות מושגית, בעלי תפיסה חברתית ביקורתית שבקשו לעקוף את אתוס החפצון בכתיבה אחרת של שרשרת טבע התרבות.
5. שינוי תנאי יצירת האמנות כרוך בתהליך שינוי פני החברה ובקביעת סדר כלכלי אלטרנטיבי לכתובת התרבות.
6. בין המודלים ההיסטוריים של מושגיות רדיקלית המתנערת מחפץ ומשוק אמנות לשובו של אתוס החפץ והפטרונות בחזרה לציור של שנות השמונים, נותר צורך להגדיר מחדש את המקום החברתי של האמנות.
7. מקום זה ינבע מפיתוח ברור של אלטרנטיבה לפיה כתיבת התרבות אינה מתמצה ביצירת האמנות ובהצגתה בלבד. יצירת האמנות, כפעולה רעיונית נטולת חפץ מחד או כאובייקט סחיר מאידך, ממקדת בתוכה משמעות חברתית מהותית. במובנה המושגי הצרוף היא מחוללת ומחדשת כמרחב אמנות את השיח העדין המתרחש בין היחידני לחברתי.
8. המרקם הציבורי מכיל שדה רחב של אפשרויות לפעולות המבטאות מרחב אמנות. ביטויים אלה יכולים להתקיים מחוץ לחפץ האמנות, לצדו או כחלק ממנו.
9. אחת האפשרויות היא פעולת האמנות בחינוך. הדוגמא שארצה להביא אל מאגר הרעיונות שניצור היא תפיסת בית הספר כקמפוס תרבותי שגובשה בסדנא לאמנות ברמת-אליהו. על פי תפיסה זו בית הספר הוא מוסד התרבות, הראשון של הקהילה, ואמנות היא כלי הביטוי העיקרי של תרבות. הרעיון משלב בין תכני ההוראה, הסביבה, הקהילה היצירה והתצוגה. אלה נערכים באמצעות אמניות ואמנים הפועלים בסטודיו הפועל במסגרת בית הספר.
10. המרקם העירוני מכיל דוגמאות אפשריות רבות למעורבות מרחבית של האמנות בשדה הציבורי: חינוך, אדריכלות, גנים ונוף, איכות הסביבה, רווחה, מתנס"ים, ועדים קהילתיים ועוד.
11. לפני 25 שנה הוקמו סדנאות האמנים ובהם 12 סטודיו לאמניות ואמנים. המצב כעת שונה לחלוטין הן מבחינת מספר היוצרים והן מבחינת הצורך במרחב אמנות שיצור מאזן ציבורי שמעבר ליצירת האמנות וסדר כלכלי אחר.

12. אפשר לדמיין בתל-אביב, במסגרת תקציבי עירייה ומדינה ציבוריים, מרחב של עד 200 פעולות של אמנות בחברה. פעולות אלה יקנו לאמנים ואמניות בראשית הדרך או שדרכם אינה מסחרית, מקום המציע סטודיו והכנסה.

13. על מנת לפתח את מארג אפשרויות הפעולה של מרחב האמנות הציבורי נדרשת חשיבה עיונית ומעשית שתגדיר את המרקם האפשרי ואת המשמעות הציבוריות והכלכליות שלו. לצורך כך ניתן מדמיין סדרה של פעולות:

א. דיון עיוני במרחב אפשרי של פעולות אמנות על בסיס תקדימים היסטוריים ועכשוויים.

ב. התנסות מעשית ועיונית ביצירת מפה ודגמים שונים של מרחב אמנות במרקם הקונקרטי של תל-אביב.

ג. שרטוט של בעלי תפקידים ויצירת מפגש עם דמויות ומוסדות עירוניים השותפים ליצירת מרחב האמנות.

ד. הקמת מנהלת למרחב האמנות והתנסות בפעולות מעשיות.